

Kanasta miestä

Eläinelämää. Ei ole sattumaa, että Tommy Wirénistä tuli eläinkouluttaja. Jo kotona nuoren Tommy'n ympärillä pyöivät koirat. Siihen, että mies alkoi opiskella eläinkoulutusta, vaadittiin kuitenkin kissa. Kun kuvaan astelivat kanat, alkoi ympyrä sulkeutua.

TEKSTI JA KUVAT TINA FINN

Tommy Wirén äityi kehumaan kanoja perustamansa eläinkoulutuskeskus Trainer's Choicen tiloissa Kangasalla.

– Kanat ovat loistavia eläinkoulutustekniikan opettajia. Ne ovat yksinkertaisia ja nopeita eläimiä, joilla ei ole minikäänlaista ihmisen miellyttämisen tarvetta. Niitä ei myöskään voi fyysisesti ohjata tekemään mitään, joten kanan kanssa työskentelevältä kouluttajalta vaaditaan kärsivällisyyttä, tarkkuutta ja nopeutta.

Vastoin pinttyneitä ennakkokäsityksiä Wirénin vetämillä kanakursseilla ei kouluteta kanoja vaan eläinkouluttajia. Opettajina toimivat kanat. Wirén vain avustaa. Niin hän ainakin väittää.

– Kukaan ei opeta paremmin kuin eläin itse eläinten koulutuksessa ihmiseltä vaadittavia mekaanisia taitoja kuten kykyä tulkita eläimen käytöstä ja taitoa palkata sitä oikealla tavalla juuri oikealla hetkellä. Se antaa käytöksellään välittömän palautteen siitä, onnistuiko kouluttaja tehtävässään vai ei.

Wirén sai idean tuoda yhdysvaltalaisen eläinkoulutustekniikan gurun **Bob Bailey**n kehittämät kanakurssit Suomeen opiskeltuaan ensin itse useilla Bailey'n vetämillä kursseilla Ruotsissa. Sieltä Wirén ammensi uutta motivaatiota eläinten kouluttamiseen ja koki ennen kaikkea saavansa uusia työkaluja ja ratkaisumalleja ihmisten opettamiseen.

– Ihmisten opettamisestahan minun työväni ensisijaisesti on kyse. Siitä, että kykyneen opastamaan eläimen omistajaa opettamaan tai kouluttamaan omaa eläintään, Wirén toteaa hartioitaan kohauttaen.

Yksinkertaista, vai onko?

– Itse asiassa kaikkein haastavinta eläinkouluttajan työssä on ihmisen opettaminen, sen on Baileykin todennut, nauraa Wirén.

Eläinkoulutus pohjautuu samoihin lainalaisuuksiin, olipa kyseessä kissa, koira, karhu tai papukaija. Ensinnäkin on löydettävä juuri tälle yksilölle mieluinen palkka, sitten on vahvistettava eläimeltä toivottua käytöstä oikea-aikaisesti niin, että eläin ymmärtää, mistä toiminnasta palkkaa maksetaan. Kuten ihminen, eläinkin toistaa mielellään

”Eläimet pitävät ihmisen nöyränä, opettavat läsnäoloa, hetkessä elämistä”

palkanmaksuun johtavaa käytöstään.

– Oikea palkka oikeaan aikaan ja tarpeeksi usein, siinäpä se. Lisäksi on aina muistettava kohdella eläintä reilusti ja varmistettava, että koulutettava eläin on terve ja sillä on rotunsa tai lajinsa mukaiset elinolosuhteet. Sairasta tai stressaantunutta eläintä ei saa eikä voi kouluttaa, painottaa Wirén ja huokaa.

– **LAPSUUDENKODISSANI OLI AINA** koiria. Isäni kilpaili saksanpaimenkoirilla jo 1950-luvulla ja osa koirista kävi myös näyttelyissä. Olin perheen nuorimmainen ja sain kirjaimellisesti kasvaa koirien keskellä, hymähtää nyt 45-vuotias Wirén.

Silloin koiria ”joutui” ulkoiluttamaan, vaikka mieli olisi tehnyt lähteä bänditreeneihin. Musiikki miltei veikin miehen mennessään, mutta stopin uraahaaveille teki äiti, joka ei halunnut pojastaan muusikkoa.

– Äiti onnistui kyllä siinä, ettei minusta tullut muusikkoa, mutta kiertolaiseksi päädyin silti, nauraa hyväntuulinen Wirén ja viittaa kiertolaisuudella lähes viikoittaisiin eri puolelle maata suuntautuviin koulutus- ja luentomatkoihinsa.

Miehen matkojen aikana kotia, koiria ja kanalaa pitää pystyssä aviovaimo **Jaana Rajamäki**, joka työskentelee Tommyn rinnalla Trainer’s Choicessa eläinkouluttajana. Pariskunta tapasi toisensa koiraharrastuksen merkeissä 90-luvun alussa. Jaanalla oli tuolloin rottweileriteita, Tommysta ainoa oikea koira oli saksanpaimenkoira.

– Ystävälläni oli isoja koiria, joille oli vaikea löytää hoitopaikkaa, ja niinpä ne päätyivät usein minun luokseni hoitoon. Kahdesta hoitokoirastani pidin erityisen paljon. Toinen oli collie ja toinen vartiokoirana työskennellyt sakemanni. Sain naiivin ajatuksen, että sekarotuinen koira, jossa yhdistyisi noiden molempien rotujen ominaisuudet, olisi varmasti hyvä koira.

Kun lähikaupan ilmoitustaululta sitten löytyi myynti-ilmoitus collien ja saksanpaimenkoiran pennuista, oli sellainen hankittava. Näin Wirén sai Nettansa. Netta oli ominaisuuksiltaan Wirénin unelmakoira: aktiivinen, keskittymiskykyinen, kontaktihakuinen, nopea oppimaan ja peloton kaikkea uutta kohtaan.

Netan kanssa Wirén touhusi kaikkea mahdollista kunnes koira nelivuotiaana sairastui ja se piti lopettaa.

– Se oli yksi elämäni koirista. Olen monesti ajatellut, mitä kaikkea olisimmekaan saaneet aikaan, jos minulla olisi tuolloin ollut käytettävissä nykyinen tietomäärä eläinkoulutuksen suhteen, mieltii Wirén.

Tarvittiin kuitenkin kissa, ennen kuin koiraihminen lähti opiskelemaan eläinkou-

lutusta ihan tosissaan. Koirien keskellä kasvaneelle miehelle kissa oli sielunelämältään täysi kysymysmerkki. Se ei käyttäytynyt kuten koirat eikä sitä voinut opettaa kuten koiraa. Heräsi halu oppia.

– Kun on kasvanut eläinten keskellä, olettaa helposti tietävänsä niistä kaiken. Halusin kuitenkin syventää tietämystäni ja niinpä aloin systemaattisesti etsiä tietoa.

SHAPING, OPERANTTI EHDOLLISTAMINEN, Skinner... Termit, käsitykset ja nimet alkoivat loksahdella paikoilleen, mikä aiheutti Wirénissä jatkuvasti kasvavan tiedonjanon. Mies ahmi alan kirjallisuutta ja osallistui seminaareihin minkä ehti jatkaen samalla koirien koulutusta paikallisten yhdistysten ja koirakerhojen kentillä yhdessä Jaanan kanssa.

Pariskunta kisasi myös omilla koirillaan. Vähitellen koulutettaviksi pyrki yhä enemmän niin sanottuja ongelmakoiria.

– Kun tajusin, etten ollutkaan itse keksinyt hyvin toimivaa koulutusmenetelmää vaan käyttämälläni metodeilla oli yli sata vuotta vahva historia, sain ahaa-elämyksen. Olin oikealla tiellä ja sitä tietä halusin kulkea eteenpäinkin, Wirén kertoo.

Kotona Wirén kulki ympyrää pihassaan ja mietti mitä halusi elämällään tehdä. Eläimet olivat jo elämäntapa. Syntyi ajatus omasta eläinkoulutusyrityksestä. Ensimmäiset suunnitelmat ja hahmotelmat siitä, miltä koulutukseen tarvittavat tilat näyttäisivät, konkretisoituivat Jaanan kynän jälkeen.

Mies, jolta tuhannet ihmiset ovat saaneet apua eläintensä kouluttamiseen, saa itse edelleen tärkeimmän oppinsa kouluttamillan eläimiltä.

– Eläimet pitävät ihmisen nöyränä, opettavat läsnäoloa, hetkessä elämistä. Minut ne saavat jatkuvasti hakemaan lisää tietoa, pyrkimään parempaan ja löytämään keinoja, joilla eläintä voidaan opettaa entistä tehokkaammin eläimen ehdoilla.

Eläimen ehdoilla on termi, joka toistuu usein Wirénin puheessa. Tärkeintä mitä hän kokee voivansa opettaa ihmiselle, on oppia ymmärtämään eläimensä luontaista käytöstä ja määritellä tarkoin, mitä eläimeltään haluaa. Toista ei voi opettaa, jos ei tiedä, mitä koettaa opettaa. Bob Baileyn sanoin: muuta käytöstäsi niin eläinkin muuttaa omaansa. ●

→ **TV2:ssa 2008–2009 esitetty Hienosti hihnassa on tehnyt Tommy Wirénistä tunnetun eläinkouluttajan myös Ruotsissa. Nimellä Gå fint i koppel kulkeva sarja nähdään Ruotsin SVT2-kanavalla. Suomessa sarja on saatavilla dvd:llä. Lisäksi aiheesta on tekeillä kirja.**

Tuotantokanaloista munimisen heikennyttä hankitut kanat ovat mielissään eläkevirastaan Wirénin kanalassa.